

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'כח

ערב שבת קודש
פרשת מצורע
ה' בניסן התשע"ד

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ד' בניסן ה'תשע"ד - י"א בניסן ה'תשע"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ד' בניסן	ה' נערה בתולה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	ה' גזילה ואבידה פרק טז.	מ"ע רכ. רית. מל"ת שנח. מ"ע ריט. מל"ת שנט.
ש"ק	ה' בניסן	ה' סוטה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יז.	מ"ע רכג. מל"ת קד.
א'	ו' בניסן	פרק ד. פעמי הכן וגו'. ספר קדושה והוא ספר חמישי.. ה' איסורי ביאה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יח.	מל"ת קה. של. שלא. שלב. שלג. שלד.
ב'	ז' בניסן	פרק ג-ה.	ה' חובל ומוזיק.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת שלו. שלה. שלו. שלח. שלט.
ג'	ח' בניסן	פרק ו-ח.	פרק ב.	מל"ת שמ. שמא. שמב. שמג. שדמ. שמה.
ד'	ט' בניסן	פרק ט-יא.	פרק ג.	מל"ת שמח. שמת. שנ. שנא.
ה'	י' בניסן	פרק יב-יד.	פרק ד.	מל"ת שנב. שמוז. שמו.
ו'	י"א בניסן	פרק טו-יז.	פרק ה.	מל"ת נב. נג. נה. נד. שנד. שס. שסא.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', ד' בניסן	4.23	5.13	5.35	6.33	9.33	12.44	1.16	7.02.0	7.26
ש"ק, ה' בניסן	4.21	5.11	5.33	6.32	9.32	12.44	1.15	7.02.7	7.27
א', ו' בניסן	4.19	5.10	5.32	6.31	9.32	12.44	1.15	7.03.3	7.28
ב', ז' בניסן	4.18	5.09	5.31	6.29	9.31	12.43	1.15	7.04.0	7.28
ג', ח' בניסן	4.16	5.07	5.29	6.28	9.30	12.43	1.15	7.04.7	7.29
ד', ט' בניסן	4.15	5.06	5.28	6.27	9.29	12.43	1.15	7.05.4	7.30
ה', י' בניסן	4.13	5.04	5.27	6.26	9.29	12.42	1.14	7.06.1	7.31
ו', י"א בניסן	4.11	5.03	5.26	6.24	9.28	12.42	1.14	7.06.8	7.31

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
6:25	7:38	6:40	7:40	6:32	7:40	6:42	7:40	6:42	7:40
6:30	7:43	6:45	7:46	6:37	7:46	6:47	7:46	6:47	7:45

עורך אחראי: לוי יצחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יור: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 6084000, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

תפקידו של הנשיא

כיצד מתיישבת התוועדות מיוחדת לרגל יום ההולדת עם מאמרי חז"ל המזהירים מכל עניין של גאוה? • אין זה עניין פרטי, אלא המשכת ה"יפוצו מעיינותיך חוצה" • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

תפילה⁶, שעניינה – "כעבדא קמי מריה"⁷, תכלית הביטול, ובית-מדרש "שמגדלין בו תורה"⁸, שתנאי עיקרי בה – "ונפשי⁹ כעפר לכל תהיה (ועלידי זה) פתח לבי בתורתך"!

והדגשה מיוחדת בזה – כשנמצאים ב"חודש של גאולה", שאז בודאי צריך להיות עניין של "גאולה" מכל העניינים הקשורים עם ההנהגה ד"מצרים" (לעומת-זה), ששורשם ומקורם הוא – "עמלק", ישות וגאוה!

ב. אמנם, עניין זה פשוט כל כך, עד שלא היה מקום לספק שמישהו יכול לטעות בדבר:

התוועדות זו אינה קשורה עם "יחיד", איש פרטי, וכיצא-בזה, אלא עם ה"קבוצה" כולה, עם תורתה, ועם הרצון, התכלית והכוונה בפעולותיה – כהמשך למאתיים שנות קיומה של תנועת חסידות חב"ד, ולפני זה – תנועת החסידות הכללית. ובמילא, לא נוגע (כל כך) עניינם של האנשים העומדים בראש התנועה, כי אם עניינה של התנועה, ואדרבה: האנשים – "נושאי עול" המה, ובלשון הגמרא⁹: "כמדומין אתם ששררה אני נותן לכם, עבדות אני נותן לכם".

דוגמא לדבר: ידוע¹⁰ הפתגם אודות השמחה והריקודים ד"שמחת תורה" – שבצעם, ה"תורה"

א. ישנו עניין שבאמת היה מן הראוי להבהיר לפני זמן רב, אלא שחשבו שהדבר מובן מעצמו, אבל אף-על-פי-כן, מכיוון שיש מקום לחשש שמא אין הדבר מובן ופשוט, יש צורך להבהירו בדיבור. הדברים אמורים ביחס לסיבתה של התוועדות זו. ובהקדמה:

על-פי תורה, ובפרט חלק המוסר והחסידות שבתורה, הרי אחת ה"מדות" הכי מושללות בתכלית היא – מידת הגאוה, להיותה שורש ומקור כל המדות דהיפך הטוב כו'.

ועד כדי כך, שאפילו "שמינית שבשמינית" מושלל בתכלית, שכן, אף שיש דעה בגמרא¹ ש"תלמיד חכם צריך שיהא בו אחד משמונה בשמינית" ("צריך שיהיה בו מעט גאוה"²) – הרי הרמב"ם [שביום זה מסיימים את לימוד ספרו³] פוסק להלכה⁴ "בשמתא מאן דאית ביה גסות הרוח ואפילו מקצתה", וכן פוסק אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך⁵ ש"יתרחק מזה עד קצה האחרון" [.]

ועל-פי זה מתעוררת שאלה ותמיהה: כיצד מניחים שכולם יתאספו להתוועדות בקשר עם כבודו של אדם!?

לכאורה, הרי זה דבר הכי מבהיל בכלל, ובפרט – כאשר מקשרים זאת עם עניין של חסידות, ובפרט – במקום קדוש, בית-כנסת "שמגדלין בו

(6) מגילה כו, רע"א.

(7) שבת י, רע"א. וראה רמב"ם הל' תפילה פ"ה ה"ד. שו"ע אדה"ז אור"ח סו"ס צה.

(8) סיום תפילת העמידה (מברכות יז, א). וראה לקו"ש חט"ז ע' 326.

(9) הוריות י, סע"א ואילך.

(10) סה"ש תש"ד ע' 36.

(1) סוטה ה, א.

(2) פרש"י שם.

(3) ראה לקמן סי"ג ואילך (בגוף השיחה שם).

(4) הל' דעות פ"ב ה"ג.

(5) אור"ח סקנ"ו ס"ג.

ולא נפסק חס־שולום, אלא עוד זאת, שנראה וניכר בגלוי החיבור עם מקורו.

"חוצה": הפצת המעיינות צריכה להיות עד למקום החוצה, היינו שכאשר ישנה נקודה בעולם (ועל אחת כמה וכמה - בעולם היהדות) שהיא עדיין במצב של חוצה ביחס לתורה ויהדות - יש להשתדל ולעשות כל התלוי בו שגם שם יגיעו המעיינות, לא רק מי המעיין, אלא המעיין עצמו, ובאופן של הפצה דווקא -

אזי צריכה להיות העבודה באופן ד"כולנו", ויתירה מזה: "כולנו כאחד", היינו, שמתבטל החילוק שבין "ראשיכם שבטיכם" ל"חוטב עציך ושואב מימך", עד שכולם נעשים למציאות אחת, "קהל גדול" - לשון יחיד.

וטעם הדבר - מכיוון שהמצב ד"כולנו כאחד" פועל וממשיך את ברכתו של הקב"ה, כמו שכתוב "ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך", ולכל לראש - ברכת הצלחה בעבודת הפצת התורה והיהדות, עד לאופן של "יפוצו מעינותיך חוצה".

ד. אמנם, כדי לפעול את עניין "כולנו כאחד", בה בשעה שמצד טבע בני אדם (כפי שהטביע בהם הקב"ה) כל אחד הוא מציאות בפני עצמו - צריך להיות אחד, אשר עליו נאמר¹⁶ "תהיה עבד לעם הזה", שתפקידו להשתדל כפי כוחו לפעול את עניין האחדות, כולל - גילוי עניני תורה כנתינתה מהר סיני, שהרי "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל נאמר למשה מסיני"¹⁷, ועל אחת כמה וכמה - תלמיד ותיק כמו נשיאי התורה והחסידות, ובפרט - חסידות חב"ד, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

ובימינו אלו: מכיוון שנשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, נמצא ב"עולם האמת" - זקוק הוא שגם בעולם דלמטה יהיו לו "רגלים" ו"ידיים" וכל שאר האברים, שיעסקו בהפצת תורתו עד למעשה בפועל. וכדי שכל זה יהיה בהצלחה - צריך הדבר להיעשות באופן מאורגן, ולכן, ישנו אחד, אשר "עבד לעם הזה נתתיך", שתפקידו לארגן פעולות אלו. ומכיוון שכן, הרי לא נוגע מי הוא כו'; מה

היא זו ששמחה ורוקדת, אמנם, מכיוון שהתורה זקוקה ל"רגלים" - לוקח יהודי את ה"זכות" (תוך כדי תקוה שהוא ראוי לכך) להיות בבחינת "רגלים" לתורה, ועלידי זה יכולה התורה לרקוד ב"גמרה של תורה" [...].

וכן הוא בענייננו - שזקוקים לבשר ודם שישתדל, ביחד עם העזר דכמה וכמה מישראל, לשאת את התורה, להמשיך את "שלשלת הזהב" דתורת החסידות, עם כל הפרטים שבה, ועל אחת כמה וכמה ה"כלל" שבתורה - "המעשה הוא העיקר"¹¹, ליישם את כל ענייני תורת החסידות בפועל ממש, שעלידי זה נשלמת הכוונה של עשיית דירה לו יתברך בתחתונים, "ושכנתי בתוכם"¹².

ג. ביאור הדברים בפרטיות יותר:

כדי שתומשך ברכה והצלחה בכל עניני עבודתם של ישראל, שכללותם - לעשות לו יתברך דירה בתחתונים, ובמיוחד - עלידי העבודה ד"יפוצו מעינותיך חוצה",

כמדובר כמה פעמים¹³ אודות הדיוק בג' תיבות אלו:

"יפוצו": אין להסתפק בלימוד התורה לעצמו, לימוד במספר אנשים, או אפילו לימוד עם "קהל", אלא הלימוד צריך להיות עד כדי כך שהתורה מתפשטת באופן של "הפצה" - שלא בערך לגבי סתם לימוד ודיבור בתורה, כמובן מפירוש תיבת יפוצו בפשוטו של מקרא.

"מעינותיך": תכונת המעיין היא - שממיו מחוברים בתמידות עם שורשם ומקורם ללא כל הפסק, שאז יש בו את כל התוקף והעילוי של מעיין, מה שאין כן כשנפסק החיבור עם שורשו ומקורו, "העבירו על גבי בריכה והפסיקו"¹⁴ - אין לו דין "מעיין"¹⁵. ובענייננו - שלימוד והפצת התורה צריך להיות באופן שניכר בגלוי הקשר והחיבור עם המקור. היינו לא מבעי שהוא מחובר למקור

(11) אבות פ"א מ"ז.

(12) תרומה כה, ח.

(13) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1119 ואילך. ח"ה ע' 432 ואילך. ח"י ע' 244. ועוד.

(14) מקואות רפ"ה.

(15) ראה לקו"ש ח"ד שם בשוה"ג. ח"ה ע' 433 בהערה. ח"י שם הע' 5. וש"נ.

(16) מ"א יב, ז.

(17) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמו"ר רפמ"ו. ויק"ר רפכ"ב. וראה לקו"ש ח"ט הערות 20-1. וש"נ.

אם לפנינו משורת הדין, וזוהו גופא – מצד "מידת חסידות" (כלשון הגמרא¹⁹), שזהו אופן נעלה יותר מאשר "לפנים משורת הדין".

1. ובנוגע לענייננו:

הקשר עם יום הולדת של איש פרטי – אינו אלא סיבה חיצונית כדי להסביר, אפילו לאינדיבידואלי, "מה יום מיומיים", מה פתאום מתאספים יהודים יחדיו כדי לדבר אודות הפצת היהדות והמעיינות חוצה, ולכן, יש למצוא הסברה שתתקבל אפילו בשכלו של אינדיבידואלי.

ומכיוון שכן – שוכחים שקישרו זאת עם יום הולדת של איש פרטי, שהרי אין זו אלא הסברה חיצונית בלבד, כדי שעלידה יבואו לידי תוצאות טובות – הפצת היהדות והמעיינות חוצה.

ולאידך, כשלא רוצים לנצל עילה וסיבה הנ"ל מפני "ענווה" – הנה בנוגע לעצמו ישנה אמנם תכלית הזהירות מעניין של גאווה, אפילו לא "שמינית שבשמינית" בלבד; אבל עניין זה הוא על חשבון מה שיחסר בענייני העבודה והפצת המעיינות חוצה, שזהו תפקידו – "עבד לעם הזה!" ובכגון דא, ידוע²⁰ פתגם והוראת אדמו"ר האמצעי – בנו וממלא מקומו של אדמו"ר הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך – כפי שסיפרו חסידים מדור לדור [. . .] "א ציבעלע זאל פון דיר ווערן, אבער חסידות זאלסטו חזר'ן!"

ותוכן הדברים: גם כאשר הדבר עלול להזיק לו ח"ו, עד כדי כך, שנעשה בדוגמת "ציבעלע" ("בצל"), דבר חריף, שאי-אפשר לאכול בפני עצמו, כי אם בתור "תבלין" לתבשילים אחרים, שעלידו נעשים "מטעמים", תבשיל נעים וערב ביותר, ודוגמתו בנמשל – שנעשה בבחינת "תבלין" לכל אותם יהודים הנמצאים סביבו, אף שהוא בעצמו בא לידי רגש של ישות, ועל זה באה ההוראה – שהכול כדאי כדי לחזור ולהפיץ חסידות, וכן הפצת התורה בכלל, וכן תוספת הידור בקיום המצוות כולם.

(מהתועדות י"א ניסן ה'תשמ"ה.
התועדות תשמ"ה כרך ג עמ' 1692-1696)

19) שבת קכ"א. ב"מ נב"ב. וש"נ. וראה רמב"ם הל' מכירה פ"ב הי"ב.

20) לקד"ש ח"א ס"ע 328 ואילך. חכ"ד ע' 144.

שנוגע הוא – התפקיד המשך פעולתו ועבודתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו,

ישנו סיפור ידוע – שהיו מספרים ב"חדר" – על אחד מגדולי ישראל האמיתיים, שכיהן כ"דיין" ו"רב" בעיר ואם בישראל, שבמבנה גופו היה קטן קומה וצנום. נטפלו אליו פעם כמה ממנגדיו, וטענו, הייתכן שיהודי קטן-קומה וצנום כמותו יכהן כ"דיין" ו"רב" בעיר גדולה כזו?! נענה ואמר להם: אמנם קטן-קומה וצנום הנני, אבל ה"כיסא" – גדול הוא...

ה"כיסא" – תורתו ופעולותיו דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – גדול הוא, ולכן, לא נוגע כל כך אם זה שיושב עליו הוא קטן-קומה וצנום, מכיוון שה"כיסא" הוא גדול – כיסאו של נשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר...!

ד. על-פי זה מובן שמה שמוצאים "עילה" ו"סיבה" להתועדות הקשורה עם יום הולדת של איש פרטי – הרי זו "סיבה חיצונית" בלבד, שיש בכוחה לסייע לעיקר ותכלית העניין – להגדיל ולהרחיב את ה"כיסא", היינו, הגדלת והרחבת לימוד תורת החסידות והפצתה חוצה:

כשיבואו ליהודים ויאמרו להם, בואו והתאספו לשמוע על דבר הפצת התורה ומצוותיה, עד להפצת המעיינות חוצה – הנה מטבע הדברים שכל זמן שלא מקשרים את הדבר עם מאורע מיוחד, יש אמנם כאלו שבאים להשתתף ולהתייעץ יחדיו בכל הקשור להפצת היהדות והמעיינות חוצה, באופן ש"איש את רעהו יעזור", אבל יש כאלו שאינם באים סתם, כי אם בקשר עם מאורע מיוחד.

ולכן, כשיש "עילה" ו"סיבה" שיכולה לגרום לכך שיתאספו כמה וכמה יהודים כדי להתחזק בהפצת היהדות והמעיינות חוצה – יש לנצל אפילו באופן ד"שלא לשמה", כציווי והבטחת חז"ל¹⁸ "לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות אף על-פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה", שכן, העיקר הוא שיתוסף בתכלית ומטרה העיקרית – הוספה בלימוד החסידות, והוספה בקיום המצוות בהידור, היינו, לא רק על-פי דין, כי

18) פסחים נ"ב. וש"נ. ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז. רמב"ם הל' ת"ת פ"ג ה"ה. הל' תשובה פ"י ה"ה. טוש"ע י"ד סרמ"ו ס"כ. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג.

מרגישים שמשיח עומד אחר כתלנו

מה בין דורות הראשונים לאחרונים?

...עליפי כל הנ"ל יובן גם העניין שבדורות הראשונים הייתה נקראת הפרשה "זאת תהיה" ובדורות האחרונים נקראת היא "מצורע":

אמיתית העניין של "אתהפכא חשוכא לנהורא", שהחושך עצמו יהפך לאור, יהיה רק לעתיד לבוא. כי אז יהיה גילוי העצמות, שרק מצדו (שלגביו האור והחושך בשווה) יתכן אופן זה שב"אתהפכא".

ולכן בדורות הראשונים, כאשר עדיין היו "רחוקים" מהגילוי שלעתיד, ועוד לא האיר ה"ויצא הכהן אל מחוץ למחנה גו" – שטהרת המצורע תבוא מצד המצורע עצמו – ובגילוי היה אז רק את "והובא אל הכהן", עוד לא קראו פרשה בתורה בשם "מצורע", כי בשעה שטהרת המצורע באה מצד גילוי אור מלמעלה

ולא מצד ענינו עצמו, הרי מצורע זה – מצד ענינו הוא – לא נהפך לתורה אור;

אלא היות וידעו שלעתיד לבוא כך יהיה שהחושך עצמו ייהפך לאור, קראו את הפרשה "זאת תהיה", שלעתיד לבוא תהיה "תורת המצורע" – המצורע ייהפך ל"תורה".

[. .] אך בדורות האחרונים (שנקראים עקבתא דמשיחא) מורגש אצל יהודים העניין של משיח. יהודים

שומעים ומרגישים שמשיח "הנה זה עומד אחר כתלנו", ויותר מכך, לכותל יש כבר חלונות וחרכים; עוד יותר, הוא – משיח – "משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים", הוא מסתכל ומשגיח עלינו (אין זה אלא

שאותו לא רואים – וזהו רק בגלל שכתלנו – הכותל שלנו – מסתיר) ולכן עושים יהודים גם מ"מצורע" – פרשה בתורה, כי כבר מאיר בתורה הגילוי דלעתיד של "ולילה כיום יאיר".

(לקוטי שיחות כרך ז, עמ' 103)

משיח משגיח ומצפה – מתי יסיימו בירור הרע שבחיזונויות

...עליפי הנ"ל מובן גם מה שמוצאים בסנהדרין, שאליהו אמר לרבי יהושע בן לוי שמשיח "יטיב ביני

עניי סובלי חלאים", ורש"י מפרש: "מנוגעים והוא נמי מנוגע"; גם – השקלא וטריא בגמרא בנוגע לשמו של משיח, ושלדעת רבנן "חיוורא דבי רבי שמו (מצורע של בית רבי – רש"י) שנאמר אכן . . . חשבנוהו מנוגע גו".

...יש לומר הביאור בזה: נגעים מבטאים את מצב היהודים בזמן של עקבתא דמשיחא, שישנה "התבררות הרע" בפנימיות הגוף והנפש (של כללי ישראל) ונשאר רע רק בחיצוניות, כך שכבר אוהזים במצב של "זכו". ובפרט בדורותינו אלו, כאשר יהודים שומעים ומרגישים שמשיח "הנה זה עומד אחר כתלנו"; ועוד

יותר: לכותל כבר יש "חלונות" ו"חרכים", ועוד יותר: משיח "משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים" – הוא "משגיח" ומצפה, מתי כבר נסיים את ה"פכים קטנים", "לצחצח את הכפתורים" ולסיים את הבירור "שבסוף לבושיו" –

שזא מגיע משיח תיכף ומיד.

(תרגום מלקוטי שיחות חלק כב, עמ' 70 ואילך)

יסודתו בהררי קודש

על מה התבטא הרבי "יש לי תאוה" ... ומה ביקש מבחור שאיבד את תפיליו? • כיצד מקיימים מצות צדקה בשבת, ומה לגבי צדקה במוצאי־שבת? • טעם להדפסת ספרים לרגל י"א ניסן... • על מה התבטא הרבי שיש לחשוש מ"דרכי האמורי" • כיצד ביאר את שיגור מזוזה לגוי על ידי רבי יהודה הנשיא, ואיזה טעם־פנימי יש לבאר בדברי רבי יהושע בן פרחיה • רשימה נוספת בסדרה

(הגהות מיימוניות הלכות חמץ ומצה פ"ז ה"ז, ב"י או"ח סו"ס תנד).

דיבר טוב על ישראל...

בשיחת ליל ערב חגי־השבועות תשד"מ (התוועדות תשד"מ כרך ג' עמ' 1885) אמר הרבי:

כאשר פוגשים יהודי שלא חסר לו דבר... שייך עניין הצדקה על־ידי־זה שמקבל את פניו בסבר פנים יפות.

ועל דרך זה ביאר כ"ק אדמו"ר כמה פעמים אופן קיום צדקה בשבת־קודש, על ידי אמירת דברים טובים וסבר־פנים יפות.

ולכאורה מעין מקור לכך ב'ספר החינוך' מצוה תעט:

"שכל המהנה את חברו בין בממון בין במאכל או בשאר צרכיו או אפילו בדברים טובים [=בדיבורים טובים], דברים נחומים בכלל מצוות הצדקה היא ושכרו הרבה מאד".

אחדות בארץ ישראל

בריבוי אגרות מכ"ק אדמו"ר (ראה גם כרך כא עמ' רפט) מדגיש הרבי שדרושה זהירות מעניין המחלוקת ובפרט בארץ־ישראל; והנה על אתר

ה'תאוה' של הרבי...

בהתוועדות כ"ב מנחם־אב תשל"ג השמיע הרבי שיחה מיוחדת במעלת 'כולל אברכים', והתבטא אז (צוטט ב'התקשרות' גליון נ עמ' 15):

יש לי תאוה שיהיו אברכים שיהיו עסוקים בלהט בלימוד ("וואס זאלן זיך קאכען אין לערנען")

ביטוי זה יש להשוות למובא ב'תורת כהנים' ריש פרשת בחוקותי: "מלמד שהמקום מתאוה שיהיו ישראל עמלים בתורה".

מחילה לשם שמים

מעשה בנער יהודי בטורנטו שבקנדה שתפיליו נעלמו בבית־ספרו. אביו כעס על כך מאוד והנער ניצל את ההזדמנות לכתוב על־כך לרבי. הרבי השיב לו באיגרת לבבית אך ביקשו, כי מאחר שתיווצר שאלה של קיום מצוות הנחת תפילין שלא ברשות [על ידי מי שיגיעו התפילין אליו] – שימחול מחילה גמורה למי שנטלן... (בעקבות המאורע והמכתב התקרב הנער לחסידות ולרבי וכיום הוא מגדולי הלמדנים והחסידים).

ראוי לציין כי מעין זה מצינו במסכת סוכה פרק ד' משנה ד' (מב, ב): "ומלמדן אותם לומר כל מי שיגיעו לולבי בידו הרי הוא לו במתנה".

וכן הובא ברוקח שיש לנהוג כך גבי מצה

שבח והודיה להשם יתברך (שיחת אחרון של פסח תשמ"ח בארוכה, ועוד), וכמבואר שם:

גם אם תימצא לומר שאין חיוב דאמירת ברכה כו', פשוט שאין זה שולל ח"ו נתינת שבח והודיה להשם יתברך ומתוך שמחה...
אם כן בנידון־דין יש לומר שבהדפסת ספרים היוצאים לאור לרגל היום - הוי כסניף ל'שהחיינו' וכו'.

כתבי חסידות בארץ־הקודש

בתורת מנחם כרך כד (עמ' 232) מופיע הסבר לעובדה שבארץ ישראל נמצאו הרבה ביכלאך [=כתבי חסידות] מתורתו של אדמו"ר האמצעי - משום ששלח שלוחים לארץ־הקודש והבטיח לשלוח להם את מאמרי החסידות שלו, בכתבי־יד קדשו.

ויש להצביע על מעין מקור לזה (נוסף למצויין שם בהערה 43) באגרות־קודש אדמו"ר מוהריי"צ כרך א' עמ' טז: "שצריכים לחפש בהגניזה דירושלים (והעיקר כפי ששמעתי בחברון) שבודאי ימצאו שם כתיבת יד מרבינו הצדיקים כמו כ"ק אדמו"ר האמצעי זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע ועכ"י כו".

ד' מינים של אדמו"ר

כ"ק אדמו"ר עודד את המנהג בחיי כבוד קדושת אדמו"ר מוהריי"צ שיברכו על הד' מינים של חותנו, וכן הונהג החל משנת תשי"א שברכו כולם על הד' מינים שלו (ראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רצד־רחצ).

יש לציין כי מנהג כזה היה נהוג מקדמת דנא אצל כמה וכמה מגדולי ישראל, כמו שמביא בשו"ת 'תשובה מאהבה' חלק א סימן א':
"ומעיד אני עלי שמים וארץ, שראיתי אחד היה ר[ו]צה לברך על אתרוג המהודר של רבינו הגאון האמיתי נ"ע [=בעל ה'נודע ביהודה']... - (אלא שלא הניחו כששמע שרוצה לומר 'לשם יחוד' בניגוד לדעת הנודע־ביהודה - חלק או"ח סימן לה ויו"ד סימן צג).

והטעם בפשטות למנהג זה "כי היה תמיד

מפרש שם: "ובפרט... אשר חורבנה בבית שני היה אקמצא ובר קמצא".

ויש לציין לזוהר הק' (חלק ג' צג,א) על הפסוק "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" - כי רק בארץ ישראל הם יכולים להיות עם אחד - "ודאי, בארץ הם גוי אחד, עמה איקרון אחד, ולא אינון בלחודייהו".

'שהחיינו' על ספרים

כמה וכמה מספרי תורתו של הרבי הופיעו לקראת י"א ניסן - יום הולדתו [כמו: לקוטי שיחות כרך א (תשכ"ב), ד (תשכ"ד) ה (תשל"ב) יו"ד (תשל"ה); ביאורים לפרקי אבות (תשמ"ב). ועוד] ואולי יש לומר שרצה רבינו לצרף זאת כסניף לעניין 'שהחיינו' ביום הולדתו.

דהנה מצינו מחלוקת בעניין 'שהחיינו' על קניית ספרים חדשים: הרדב"ז (שו"ת ח"ג סימן תיב), מהר"י אישקפאה (בתשובה שבסוף שו"ת מהר"י בי רב סימן סב), ומהר"י אלגזי מחייבים. וכן הוא דעת מהר"ם מרוטנבורג (הובא במגן אברהם סימן רכג ס"ק ה).

אמנם המגן אברהם עצמו חולק עליך וסבור כי "דווקא כלי תשמיש אבל על ספרים חדשים אינו מברך, דמצות לאו ליהנות ניתנו" וראיתו מסימן כב (בטור־שו"ע) - שדווקא על טלית חדשה מברכין שהחיינו משום דסוף סוף הוי בגד, מה שאין כן על תפילין.

אך היעב"ץ פסק (מור וקציעה סימן רכג) כדעת הראשונים "שהגומר ספר שחיבר בחידושי תורה... בכתובה וכל־שכן בהדפסה שיש לו לברך שהחיינו שכן עושים סעודת שמחה לגומרה של תורה, שאין שום קניין... שיש בו שמחה יותר מזה". והחיד"א ב'מחזיק ברכה' (רכג, ז) כתב דפשיטא שחייב להודות לה' שזיכהו לכך, אלא שהסכים עם המגן אברהם שאין לברך בשם ומלכות, אלא יברך בלא שם ומלכות!

וכן פסק ב'ברית עולם' ע' ס"ח (סימן תתרכ) שהמדפיס ספר חדש יברך בלא שם ומלכות או כמו שעשה הרב 'גדולי תרומה' שכשגמר להדפיס ספרו גדולי תרומה דרש ברבים לשבח ה' יתברך. והנה כ"ק סבור שב"יום הולדת' דרושה נתינת

חדשים (הידורים) בענייני תורה ומצוות, עיין שם בהרחבה.

יש לציין כי בהקדמה לספר 'עזר מיהודה' על התורה (ברוקלין תשנ"ט) מביא הגאון רבי עזריאל יהודה לייבוביץ דברים כדלהלן: "ה'לבושי מרדכי' זצ"ל אמר בשם מרן החתם סופר זי"ע שכל אחד צריך לקבל עליו חומרא אחת אחר נישואיו". והדברים מתאימים עם המבואר בשיחת כ"ק שם. ועוד בקשר לחתם סופר:

בלקוטי שיחות כרך ט"ז (נעתק ב'שערי המועדים' חודש אדר עמ' לב ואילך) דן כ"ק בעניין משנכנס אדר בשנה מעוברת אם הוא גם באדר ראשון ומסקנתו:

שגם משנכנס אדר ראשון צריך להיות העניין דמרבין בשמחה. ולהעיר שכן מובא [מעשה רב] גם במכתבו של החתם סופר (שו"ת חושן משפט סוף סימן כ): "כאור בוקר ליום ג' שהוכפל בו כי טוב, א' דראש חודש אדר ראשון שמרבים בו בשמחה".

מזוזה – לגוי?!

בעניין שיגור המזוזה על ידי רבי יהודה הנשיא לארטבון – אינו יהודי (כמסופר בירושלמי פאה פ"א ה"א הובא בכראשית רבה סוף פרשה ל"ה), מצינו באחרונים שמתחבטים בכיבור הדברים: יש שכתבו כי רבי שלח המזוזה לא על מנת שיקבענה בפתחו, אלא כדי לבטא את הרעיון שאין העיקר אבנים טובות ומרגליות אלא חכמת התורה, ובזה סימלה המזוזה את חשיבות חכמת התורה (עץ יוסף לב"ר שם. שו"ת גינת ורדים או"ח כלל ב', כח).

ויש שכתבו כי היה ברי לו לרבי שארטבון יתייחס למזוזה בדרך כבוד וישמור על קדושתה, אך לא לכל גוי מותר לשלוח (שאלת יעב"ץ ח"ב קכ"א).

ועוד ביארו שהיה לרבי טעם מיוחד לשלוח לו מזוזה אף שלא נכתב הטעם במפורש. ואם יש סיבה, כגון חשש לאיבה (על פי הרמ"א יורה דעה רצא,ב) מותר לתת לגוי מזוזה (הגאון רבי משה פיינשטיין, אגרות משה יורה דעה א, קפד).

אבל כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו (לקוטי שיחות כרך יט עמ' 126) נוקט בפשיטות שהיה גוי (ראה

מהדר מן המהדרין אחר אתרוג המהודר בכל מיני הידור וכסף וזהב לא היה נחשב בעיניו מאומה אף שהאתרוג היה בתכלית היוקר" (וראה גם פרס חב"ד גיליון 18 עמ' 292-293).

וניתן לומר, שזהו גם הטעם בפשטות למנהג כפי שהיה אצל רבותינו נשיאינו לברך על ד' מינים של האדמו"ר (ויש אומרים שכך אכן החל המנהג: כשלחסידיים לא היו ד' מינים משל עצמם), מלבד העניין הסגולי והעיקרי שראו בכך החסידים.

להיכן נעלם ה'רכוש גדול'?

בלקוטי שיחות (כרך י"ז עמ' 85) מביא הרבי בין התמיהות המתעוררות אצל הבן המסב בשולחן ה'סדר', את השאלה הבאה: כיוון שבני ישראל יצאו [ממצרים] 'ברכוש גדול', כהבטחת השם ייתברך, איך ייתכן, אפוא, מצב של עניות בין בני ישראל, כפי שנוכח בעת 'שולחן הסדר' בו נוכחים גם כאלה שהם [בכלל] 'דכפין' ו'דצריך' – אורחים עניים?."

ויש להוסיף:

אמנם בחז"ל איתא (פסחים קיט,א) שרכוש גדול הזה בא סנחריב ונטלו מאחו, בא חזקיה ונטלו מסנחריב, ופירש הרשב"ם כשבא המלאך והכה במחנה. אך ה'בן חמש למקרא' עדיין לא למד הא דאיתא בגמרא ומדרשי חז"ל. ועוד ועיקר:

מפלת סנחריב הייתה בליל פסח (שמות רבה פי"ח, ה. ילקוט שמעוני מלכים רמז רמא. רש"י ד"ה ועוד – מגיל לא,א. ראב"ע ישעי' כט,ל. רד"ק מלכים שם. אור זרוע סימן רנו ד"ה וגומר), [או בט"ז ניסן – רשי ישעי' ט,ב. ל,לב. תוספות יו"ט מגילה פ"ג מ"ה. רש"ש לשמות רבה שם. רש"י ישעי' לב,כט. תרגום דה"יב' לב,כב]. ואס"כ, סוף סוף חזר ה'רכוש גדול' לישראל בחג הפסח! ומובנת תמיהת וקושיית הבן – בשיחת הרבי.

הידור חדש עם הנישואין

בליקוטי שיחות (כרך יט עמ' 210, ובפרט שם עמ' 213 ואילך) הובא, שכאשר בונה אדם 'בית חדש', נדרש לקבל על-עצמו גדרים וסייגים

קודם התפילה, ערב־שבת־קודש קודם הדלקת נרות ומוצאי שבת קודש אחר הבדלה...".
והדברים מתאימים לביאורי כבוד קדושת אדמו"ר (ראה שערי צדקה שם, ובין השאר -)
"שתהיה דווקא בזמן של עת רצון...". ועם שיטתו של הרבי בכלל (ראה לקוטי שיחות כרך ט' עמ' 294), שכאשר מטרת הצדקה היא לתקן משהו (ומזה מובן גם לסגולה) "אינו נוגע במה שהוקצב (לחיצונים) בגזרת עליון" ואין בכך בעיה.

האדום הזה

בעבר הבאנו במדור זה ביטוי שהתבטא הרבי ב'יחידות' נגד העונדים־קושרים על ידיהם חוט אדום שהקיפו עמו סביב קבר רחל אמנו, ואמר כי קיים חשש אשר זהו מדרכי האמורי.
ויש להצביע על מקור הדברים בתוספתא שבת פרק ח הלכה ד': "הקושר חוט אדום... ור"א בר צדוק אומר הרי זה מדרכי האמורי", והובאו הדברים ב'ראשית חכמה' (פרק דרך ארץ שער ד' ד"ה אלו הן) "שהקושר על אצבעו חוט אדום"... ומשם ב'אוצר יד החיים' חלק כללים אות ד' (דרכי אמורי) ושם, שהקושר על ידו כו' ואסורה.
(וראה אנצ' תלמודית פרק דרכי האמורי עמ' תשז ואילך, וש"נ).

התנגדות חיובית לפיטורין?

בספר השיחות - תשמ"ח (כרך ב' עמ' 119) מבאר כ"ק אדמו"ר את הסיבה לכך "שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים, חלשה אז דעתו שלא היה עמהם בחנוכה כו" (רש"י ריש פרשת בהעלותך), מכיוון שעיקר המציאות של 'דעתו' של אהרן היא בשביל עבודת המשכן, הרי כשישנו עניין מסוים במשכן (ובפרט עניין עיקרי כמו חנוכת המשכן) שנעשה ללא השתתפותו, וממילא אינו יכול להשתמש בדעתו בשביל עבודת המשכן בעניין מסוים זה (אף שעוסק בכל שאר ענייני עבודת המשכן) - פועל עליו הדבר חלישות במציאות הדעת כולה שעיקרה בשביל עבודת המשכן.
[ועיוין שם הלימוד מכך לזמן הזה. ויש להוסיף - שמהמשך הדברים שהקב"ה לא דחה את

הערה שם 39 שמביא את ה'פני משה' שהיה "יהודי חשוב" - אבל רוב האחרונים אינם סבורים כן), ומבאר בצורה בהירה וברורה, שלמרות שאין הגוי בגדר קיום מצות מזוזה (ויתרה מזה, בית בשותפות נכרי פטור ממזוזה - שולחן־ערוך יו"ד ר"ס רפ"ו, עיין שם במרדכי כו'), הרי כיון שהמזוזה היא חפצא של "שמירה", הרי גם במקרה שמדובר בגוי יש מקום ל"מנטרא לך" - ובפרט, מוסיף הרבי, לפי גרסת השאלות (סימן קמה) נפעלה מיד השמירה ו"מיד ברחו אותה שדה כו".

צדקה במוצאי שבת

ועוד בענייני צדקה:

כ"ק אדמו"ר הורה כמה פעמים לערוך מגביות וכן חילק דולרים לצדקה במוצאי־שבת־קודש, וטרח לבאר זאת (ראה 'שערי צדקה', היכל מנחם, עמ' קמב ואילך), כי לכאורה הדברים הם בסתירה להוראת כבוד קדושת אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, שצווה לזוגתו הרבנית לבקש בערב שבת־קודש גם עבור הוצאות מוצאי־שבת־קודש [כדי שלא להתעסק עם כסף במוצאי שבת. ראה שם הביאורים].

ומעניין לציין כאן מספר הוראות מיוחדות מכבוד קדושת אדמו"ר מוהרי"צ מהשנים תרפ"ב ותרפ"ג (אגרות־קודש כרך יד עמודים קכ"ט ורמ"ד) לאלו הזקוקים לזרעא־חייא וקיימא.

בראשונה הוא כותב:

"שתפריש (בלי נדר) ג' מטבעות (...אין הריבוי והמיעוט נוגע), אחד לצדקת רבי־מאיר־בעל־הנס, אחד לתומכי תמימים ואחד לקופת רבינו, בכל ערב שבת קודש קודם הדלקת נרות, בשני, בחמישי ובמוצאי־שבת־קודש אחר הבדלה, וימלא השם־יתברך משאלות לבכם לטובה ולברכה... (בבקשה שלא לספר ממכתב זה לשום אדם...)"

בשנייה:

"על דבר שאלת האיש... אשר זה שמונה שנים [=אין להם ילדים] כו', נכון הדבר אשר תשאל בעצת רופא, ואם יאמר לעשות מה - יעשו. והשם־יתברך ישמח לבכם בקרוב בזרעא חייא וקיימא. יקחו על עצמם בלי־נדר ליתן מטבע אחת (איזה שתהי' [ה]) לצדקה של לומדי תורה, ביום ב' ה'

ומכיוון שאכן נבחר ר' יהושע בן פרחיה לנשיא, איגלאי מילתא שמצד עצמו בוודאי שנא מכל וכל את הרבנות (כפירוש רש"י במנחות שם: "בתחילה הייתי שונא את הרבנות") ומשמיא קא זכו ליה. אמנם מכיוון שנכנס לתפקידו זה - נשיאות שהיא לטובת עם ישראל, ועשה בזה והצליח, הרגיש ש"לכך נוצרת", לכן אמר לאחר־מכן שכל האומר לו לירד מתפקידו, כלומר - שרוצה למונעו או אפילו להצר את המשך תפקידו עלי אדמות בשליחותו לטובת כלל ישראל, הרי הוא מתנגד ובתוקף לעצה כזו. ואמנם אצל אהרן שהיה בתכלית ענווה התבטא זה רק ב"חלשה דעתו", אבל משהו אחר יתווכח על כך בתוקף כפי מאמר ר' יהושע הנ"ל! [ובדוחק יש לומר, שזוהי אכן הכוונה ב"קומקום של רותחין" שיסביר לו בדברים היוצאים מן הלב (ראה ר"ת בספר הישר שי"ג) וילהיבנו עד כדי רותחים כו'] וק"ל.

תחושתו של אהרן הנובעת ממקור קדוש וטהור, אלא פייסו באומרו לו שלא ידאג שכן גם הוא שותף לחנוכה באופן פנימי [בקודש], מובן מכך מעלתו. מה שאין כן הנשיאים, מעלתם קשורה לזו שבחצר החיצונית].

והנה, עלי־פי דברי רבינו יש לבאר מאמר חז"ל (מנחות קט,ב): תניא אמר ר' יהושע בן פרחיה בתחילה כל האומר לי: עלה לה [לגדולה] אני כופתו ונותנו לפני הארי, עתה [כשעליתי לגדולה] כל האומר לי לירד ממנה, אני מטיל עליו קומקום של חמין (ומעין זה בירושלמי פסחים רפ"ו), וברש"י שם: "נשיא היה, במסכת חגיגה (דף ט"ז).". הנה אמרו חז"ל "כל הבורח מן השררה שררה רודפת אחריו" (תנחומא (באבער) ויקרא ד. פס"ז שמות ד, א) ו"כל הבורח מן הגדולה, גדולה מחזרת אחריו" (עירובין י, ב; וראה ביאורי אדמו"ר הזקן בנושא, בעניין משה רבינו ע"ה ושמעון בן שטח וכו' - בסידור ובלקוטי תורה).

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'
ישירות הביתה באמצעות הדואר
מינוי לשנה: 276 ש"ח (ב־4 תשלומים)
מינוי לחצי שנה: 138 ש"ח (ב־2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר־חב"ד 6084000.

כמו־כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

הלכות ומנהגי חב"ד

יום שישי

יום הבהיר י"א בניסן

יום הולדת את כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו בשנת תרס"ב, דור שביעי לנשיאי חב"ד. התחלת שנת המאה ושלוש עשרה להולדתו.

יום התועודות. היום מתחילים לומר מזמור קי"ג. לאחר אמירת המזמור של הרבי אומרים את המזמור המתאים לכל אחד, לפי מספר שנותיו.³

בקריאת שמו"ת, קוראים הן את ההפטרה לפרשת השבוע (אחרי – "הלוא כבני כושיים") והן את ההפטרה דשבת הגדול ("וערכה" – אף שאינה נאמרת כלל השנה למנהגנו!).⁴

הכנות לפסח: "מצווה על כל אחד ואחד שילמוד הלכות הרגל קודם הרגל, עד שיהיה בקי בהם וידע המעשה אשר יעשה".⁵

"כל שלושים יום לפני הפסח טוב להיזהר ולעייין בכל דבר שעושה, שלא יישאר דבוק בו חמץ באופן שלא יוכל להסירו בקלות כשיגיע ערב פסח".⁷

3) באג"ק כ"ק אדמו"ר מהור"צ נ"ע (כרך י"ד עמ' נג, נעקד בסוף המילואים' לקובץ המכתבים שבסו"ס התהילים 'אהל יוסף יצחק') מסר את המנהג שקיבל אדה"ז "מרבבו בשם רבו מורנו הבעש"ט, לאמור (פרק זה) אחר תפילת שחרית, קודם אמירת השיעור תהילים בכל יום כנהוג". למעשה כתב הרבי ש"אפשר לאומרים [=הפרקים למספר השנים של כל אחד] לאחר השיעור חדשי", ואף שהביא את ההוראה האמורה, כתב הרבי "ובכל זאת יש לומר אשר שעת הדחק שאני" (אג"ק חט"ו עמ' רלד. שלחן מנחם או"ח ח"א ס"ע עדד). וכך נהגו תמיד במניין של הרבי, גם כשהרבי התפלל כש"ץ, לומר את הפרקים הללו, גם פרקו של הרבי, אח"כ. לכאורה פשוט, שפרקו של הרבי צ"ל לפני הפרק דכאו"א.

4) רשימת היומן ס"ע שצו.

5) שו"ע אדמו"ה"ז ס' תכס ס"ג. והיינו ל' יום לפני הפסח. ובפרט בישיבה, כולל אברכים ובית מדרש – ראה ערוך השולחן שם ס"ו.

6) השלושים יום מתחילים מיום הפורים עצמו, שו"ע אדמו"ה"ז שם ס"א.

7) שו"ע אדמו"ה"ז ס' תלו סכ"ג.

שבת קודש פרשת מצורע¹,

ה' בניסן

אין אומרים 'אב הרחמים' לפני מוסף ו'צדקתך' במנחה – ככל שבת שאין אומרים בה תחנון.

יום שלישי

ח' בניסן

תקופת ניסן – יום שני בלילה אור ליום שלישי, בשעה 12:39 [שעון קיץ]².

1) כמה שינויים עברו על קריאת שם זה בדברי רבותינו: (א) "כ"ק מו"ח אדמו"ר היה משתמט מלהזכיר את שם הפרשה [מצורע]. בספרים שונים היא נקראת "פרשת טהרה" [וכן הורה הרבי לועד כתיבת ס'ת לילדי ישראל, לכתוב בתעודת לילדים שזכו באות בפרשה זו], אבל... [הוא] בכלל לא רצה לקוראה בשם כלשהו, אלא לכל היותר כתב או אמר את היום בחדש וכדומה" (לקוטי שיחות ח"א עמ' 239). (ב) מאוחר יותר אמר הרבי: בדורות האחרונים, מנהג ישראל (טור ושו"ע או"ח ס' תכ) [וכן נדפס בלקוטי תורה, היום יום, לקוטי שיחות ועוד] לקוראה בשם זה (לקוטי שיחות ח"ז עמ' 100), והסביר הטעם: מכיוון שקרוב כבר הגילוי ד'אתהפכא חשוכא לנהורא', לעשות מ'מצורע' – תורה, "תורת המצורע" (שם עמ' 103). (ג) מאוחר יותר הוסיף, ששם זה רומז שכבר מרגישים קרוב לביאת משיח צדקנו, שנקרא בשם זה (ישעיה נגד. סנהדרין פא.ב. לקוטי שיחות ח"ב עמ' 79, וביותר בספר השיחות תנש"א ח"ב עמ' 490 ואילך, עיי"ש).

2) ראה שו"ע אדה"ז ס' תנה סט"ו, שהחמיר בעניין מים ששהו בביתו [מגולים, ע"פ הד"מ שם, ואפילו בתוך המקרר] בשעת התקופה (ומעט אח"כ מותר – ראה שו"ע רבינו ס' ר"ו ס"ד). [וכן אין שותים מים בשעת התקופה עצמה]. וכן הובא ברמ"א יו"ד קטו ס"ה. וצ"ע שבשו"ע רבינו, חו"מ הל' שמירת גוף ונפש ס"ד (במהדורת קה"ת תש"כ ואילך, חלק ה' עמ' 1773. במהדורה החדשה כרך ו' עמ' קמב), הביא כמה דברים מהרמ"א שם בקשר לתתיית מים והשמיט עניין זה. פרטים בהירות זו נלקטו בס' 'שמירת הגוף והנפש' ס' מז. ה'תקופות' צוינו בלוח 'היום יום' בעמוד שלפני התחלת הלוח' עצמו, ובלוח כולל חב"ד מופיעות תמיד בתחילת החודשים המתאימים.

בלוחות מופיעה השעה 12:00, והשעה האמורה בפנים היא בניכוי 21 דקות מ'אופק קהיר', ע"פ הנהוג בפועל ע"פ חצות האמצעי, ראה שערי הל' ומנהג או"ח ח"א עמ' רסא.

הלכות ומנהגי פסח

לדאוג למעות חיטיין⁵, מזון ולבוש⁶, וכן לחלוקת מצה שמורה כדלהלן.

הגדות: כדאי שיהיו לכל ילד סידור, חומש, ולהבדיל – קופת צדקה, משלו, וכן ספריי־קודש אחרים. ובעניין שהזמן גרמא – הגדה של פסח. ומה טוב – שקודם החג יקנו לכל ילד סידור חדש וכיוצא־בזה⁷, מה שיוסיף לו חיות ומרץ להשתמש בזה בפועל⁸.

כלים: "המנהג פשוט במדינות אלו... שלא להשתמש בפסח בשום כלי זכוכית שיש לחוש בו שמא עירו לתוכו משקה חמץ חם, או שמא נשתהה בתוכו משקה חמץ מעת־לעת"⁹. הנהגה נכונה שיהיו להם כלים מיוחדים לפסח, ושלא להזדקק להכשרת הכלים כלל, תבוא עליהם ברכה¹⁰.

"סדר לדוגמה": בימים הסמוכים לחג הפסח, רצוי להראות לתלמידים עריכת הסדר, שעלידי זה יחקקו בזיכרונם ההלכות הקשורות בעניינים אלו, אך יש להתבונן ולסדר זאת באופן שלא לנגוע במנהגי אבותיהם¹¹.

חלוקת מצה שמורה: מתקנת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, להשתדל – ובפרט רבנים, שו"ב

"בימים אלו מתחילים כבר עניין המצה... שלכן יש להיזהר מאכילת מצה שלוש יום לפני הפסח"².

תכנון כינוסים: הוראת המזכירות – אין לקבוע באה"ק כינוס ליום א' דחול־המועד פסח, שבחו"ל הוא יום ב' דחג־הפסח, אם בין המזומנים אליו יהיו גם אורחים מחו"ל הנמצאים כעת בארה"ק, וזאת כדי שאורחים אלה לא יטעו וייסעו לכינוס באותו יום שעליהם (כתושבי חו"ל) לשמור כיום־טוב³.

תכנון נסיעות: מענה הרבי: "הנהגה בישראל, שבחג הפסח נמצאים ביחד איש וביתו (ובביתו), ובפרט ראש המשפחה. נוסף על שקשה ביותר להדר כפי הרצון בענייני פסח – כשנמצאים במקום אחר. וקל להבין"⁴.

יש להתחיל בהכנות ל'מבצע פסח', ובכלל זה

(1) ידועה תמיהת הרבי (אג"ק ב'תרמ"א, ח"ט עמ' כב) על כך שחלק מאנ"ש קיבלו את המצות שלא מה'לשכה האירופית' של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע. אמנם בס' 'ימי תמימים' (ח"ב עמ' 392) מפורט מאילו מאפיות באה"ק השיגו (עכ"פ בשנת תש"ט) את המצות ללשכה האמורה, ורובן לא היו מאנ"ש. הרי שאין זה קשור ליצרן דווקא.

(2) 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב סי' קצ, מאג"ק כרך ח עמ' שיט. מן הדין אסור לאכול מצה רק מעמוד השחר של ערב פסח, כנפסק בשו"ע אדמוה"ז סי' תעא ס"ד. ובחק־יעקב שם ס"ק ז הביא משיירי כנה"ג שהרבה נוהגין שלא לאכול מצה מראש־חודש, והובא באחרונים. בשו"ת איגרות־משה או"ח ח"א סי' קנה (דף ערב,א ואילך) מבאר מקור למנהגם ולמנהגו. ובס' מצות־מצווה (פי"ב ס"ק כט) כ' שכיוון שהטעם הוא משום חביבות המצווה, הרי אפילו במצות של חמץ ראוי להימנע מלאכול, דשווין במראיתם וטעמם, ע"כ. וע"ע (ולכאורה יש לברר עד כמה הן חמץ ממש. ע' בשו"ע אדמוה"ז סי' תנה ס"ג. ועכ"פ יש מקום להחמיר בבוקר ערב פסח עצמו, וכ"כ בנטע"גבראל פסח ח"א פ"ב הערה כב).

(3) היכל־מנחם כרך ג' עמ' נד. וראה בס' 'נתיבים בשדה השלחות' עמ' ק' ואילך, והסיכום בעמ' קנג. וזה דלא כנהוג בין כמה מרבני אנ"ש לפסוק בזה כמ"ש בשער הכולל פ"א ס"ב (אף ש"ל שהכוונה כאן לאורחים שלא מאנ"ש). וע"ע.

(4) היכל־מנחם כרך ג' עמ' קצג.

(5) שו"ע אדמוה"ז סי' תכט ס"ה ואילך. והעירו שברמ"א שם ס"א קושר זאת, ובוא"ו החיבור, לענין 'שואלין ודורשינן', עיי"ש (ראה סיפורי־חסידים, מועדים, סיפור 294).

(6) ראה 'התוועדות' תשמ"ב ח"ב עמ' 977, תשמ"ח ח"ב עמ' 303, תנש"א ח"ב עמ' 399,339 ועוד.

(7) במכלי־שכן ממה שעל־פי־דין (רמב"ם הל' יו"ט פ"ו ה"ח. טוש"ע ושו"ע־אדמוה"ז או"ח תקכ"ט ס"ז) צריך לקנות לו קליות ואגוזים.

(8) ספר־השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 343. ואכן נדפסו ומופצות ע"י צאנז"ח באה"ק לשם כך הגדות מיוחדות בהוצאת קה"ת עם חוברת תמונות צמודה, שהוכנו על־פי הוראות מפורטות שנתקבלו מהרבי בנדון.

(9) שו"ע אדמוה"ז סימן תנא סעיף עג. וכן נפוץ המנהג בין אנ"ש שלא להכשירם גם מאיסורים, וראה בס' 'הגעלת כלים לפסח' פי"ג סעיף נט. ולגבי דורלקס ופירקס וכו' דנו רבות בספרי השו"ת, ראה בס' הנ"ל פי"ג סעיף שעה.

(10) ראה במבוא לס' הנ"ל, אות י'.

(11) אג"ק כרך י עמ' שנ.

יש לדאוג למכירת חמץ ב'ערב קבלן' דווקא, כדעת כ"ק אדמו"ר הזקן¹⁹, ולהשתדל בדרכי נועם אצל כל הרבנים שיעשו זאת. הידורים²⁰:

* אין אוכלים מצות מכונה, ואין נותנים אותן אפילו לילדים²¹.

* נזהרים ביותר ממצה שרויה. ולכן המצות שעל השולחן מכוסות [בפועל: כל אחד ואחד אוכל לעצמו מתוך שקית. אוכלים את המצה לפני הבאת התבשילים על השולחן, מסלקים את השקיות ואז שותים ואוכלים את הסעודה. למעשה, אף אין מטגנים מצה במיפירות], שמה תיפול עליהן טיפת מים, וכן שלא יפלו מפירוורי המצה למים או למרק. קודם ששופכים מים, או משקאות אשר מים מעורבים בהם, לכוס או לקערה, בודקים שלא יהיו בכלי פירוורי מצה [כלי עם דבר לח שנפל לתוכו פירור מצה, נמנעים מלהשתמש בו בפסח זה]²².

זו. ולא שאין בו מעשה – לכמה דיעות אין לוקין עליו אף בעשה מעשה [לעבור עליו]. 5) אפילו למאן דאמר דלוקין עליו – צ"ע מה מכריע: כל שמונת ימי הפסח באיסור דבלי"ראה ובל"ימצא אלא באופן שאין לוקין – או זמן קצר יותר, אלא שרגע אחד – רגע ביטול הקנייה – קאי בלאו דלוקין עליו. 6) אפילו אס"תימצא לומר דבטלה המכירה למפרע – הנה אדרבה לפי זה יש לומר שאין כאן מעשה ואין לוקין על זה, כי מעולם לא היתה כאן מכירה, ואין מקום לקנייה בתוך חג הפסח.

ולבסוף, ע"פ הוראותיו ותיקוניו של הרב, וכדי שיהא נכון לכל הדעות, נוסף הנוסח דלהלן לשטר המכירה:

"ישראל המוכר או בא כוחו יהיה, באם ירצה, מורשה מהנכרי הקונה ושלא על מנת לקבל פרס, למכור בשבילו או לתת במתנה מהעניינים הנמכרים".

19) בסידורו – נדפס בשו"ע שלו סוף הל' פסח עמ' 1120, וביאורו מבעהמ"ח שער הכולל להלן שם עמ' 1399. וראה 'המועדים בהלכה' עמ' רנא, ובארוכה בספר 'מכירת חמץ בערב קבלן' להרה"ג ר"צ ש"ל בלינוב, וכן בקונטרס 'מכירת חמץ לפי תקנת רבתינו' להרה"ג רש"ב ש"ל לווין מהדורה חדשה – תשע"ד.

20) ב'רשימות', חוברת לח עמ' 9, איתא: "כ"ק אדנ"ע היה אומר, שאין לנהוג בהידורים בחג המצות – הטעם שלא יחול בקבלה בנדר. כ"ק מו"ח אד"ש". ולא נתפרש, הלא רבותינו נהגו בהידורים רבים ביותר, ומן הסתם התנו שיהיה 'בלי נדר'.

21) 'תורת מנחם – התועודיות' תשי"א ח"ב עמ' 7. ראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' כ"ט-ל על היחס למצות מכונה.

22) ספר-המנהגים עמ' 41. האמור בסוגריים – ע"פ 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' מט.מח. (המכניסים מצה ישנה לתנור לחממה כדי להחזיר טריותה – אין בזה חשש 'שרויה').

וכל העוסקים בצורכי ציבור – לשלוח לחג הפסח למכריהם (על-כ"פנים בעבור הסדרים) מצות עגולות אפיות בעבודת יד, ודווקא מצות שמורה, וכן במקומות שמסדרים סדרים כלליים (כמו במלונות וכדומה) יסדרו זאת המארגנים¹². בפרט – יש לדאוג לתלמידי מוסדות חינוך חב"ד ולהוריהם¹³. "מובן, שכל המרבה בסוגי מקבלי השמורה וכל המהדר בשמורה זו כפי האפשרי – הרי זה משובח"¹⁴. השיעור המינימלי לחלוקה זו הוא: 'כזית'¹⁵.

סדרים פומביים: הרבי הציע, שהרבנים שבכל אתר ואתר יערכו סדרים פומביים, היינו – כל אחד מהם יערוך את ה'סדר' שלו, עם בני ביתו ותלמידיו וכו', "ברחובה של עיר", ויזמין את כל תושבי המקום להשתתף ב'סדר הפומבי'. לפרסם מודעות בעיתונות המקומית, שהרב המקומי עורך 'סדר פומבי' הפתוח לקהל הרחב, במקום פלוני ובזמן פלוני, וכל הרוצה יוכל להשתתף בסדר, לקבל ארבע כוסות ושלוש מצות וכו', ובהדגשה – שאין דורשים דבר מן המשתתף, לא תמורה כספית ולא אחרת, וגם לא מחויבות להישאר עד סיום הסדר, אלא כל הרוצה יוכל להיכנס ולצאת ברגע שירצה¹⁶.

מכירת חמץ: נכון להפיץ שטר מכירה קצר שיוכלו לצרפו לשטר הכללי, או יפוי-כוח מתאים לכל המקומות שבהם נמצאים חמץ וכלי-חמץ¹⁷. יש לצרף לעניין זה גם אנשים שעלולים ליטול חלילה מן החמץ בפסח¹⁸.

12) ספר-המנהגים עמ' 37.

13) אג"ק כרך יב עמ' שמג וכרך יא עמ' פו.

14) אג"ק כרך יא עמ' ו.

15) אג"ק כרך יב עמ' שמג וכרך יג עמ' יא.

16) 'התועודיות' תשמ"ו ח"ב עמ' 851, מ"ד בעת ביקור הרבנים הראשיים לארה"ק.

17) אג"ק כרך כ עמ' קפו.

18) 'שערי הלכה ומנהג' א"ח ח"ב עמ' קד.

ושם (כדי להפיס דעת המערערים): מובן שיהיו את המוכרים שאסור להם לעשות זאת. אבל גם אם יעברו על איסור זה – 1) פשיטא כמה מהנ"ל לא יעשו זה. 2) גם בנוגע לנחשדים – ודאי כוודאיות התיקון – לא הווי. 3) אפילו בנוגע להנוטל – לכמה דעות לא בטלה המכירה [כן משמע דעת אדמוה"ז סי' תמח טעיפים גריד] כי אם גוול הוא מה שנוטל ותו לא מידי. 4) אפילו לאומר [א"ה: ראה שו"ת משנה שכי"ח ב"ב סי' קיח] דבטלה המכירה – י"ל דזהו כמאן ולהבא – וניצל מאיסור בלי"ראה ובל"ימצא עד שעה

* רבותינו היו אוכלים דגים בפסח³⁰.
 * כנראה הרבי לא היה שותה תה בפסח (אבל בכלל, הקלו בזה גם רבותינו)³¹.
 * הרבי היה אוכל מאכלי חלב בפסח³² (מזה נראה שאין חשש בעצם השימוש בחלב, אבל אלה הנהגות מאכילת מוצרים תעשייתיים, נמנעים גם מחלב ומוצריו, כשאינם תוצרת בית).
 * בין כלי הפסח של רבותינו נשיאינו היו גם צלחות עם פסי זהב בפסח³³.
 * אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע היה צריך לאכול בפסח שקדים מתוקים לרפואה, והקפיד שיקנו אותם (קודם הפסח) בחנות שאינה מוכרת כלל מוצרי חמץ³⁴.
 * בדבר 'דירת פסח' או מטבח מיוחד לפסח – "לא ראיתי ולא שמעתי רבותינו נשיאינו נוהגים כן"³⁵.
 * אחד החסידים נהג להכין לעצמו מים לכל החג, ואחר־כך, כשהיה קשה עליו, רצה לבטל המנהג על־ידי התרת נדרים, והורה לו כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב שלא לבטלו, אף שאדמו"ר בעצמו לא נהג בזה, מכיוון שמנהג זה הוא מהנהגות הבעש"ט³⁶.
 * בס' 'תשבי' ועוד מובא, שיש הנמנעים

מצד החינוך – גם הקטנים צריכים להיזהר ממצה שרויה²³.
 * נוהרים משתיית י"ש בפסח²⁴.
 * כשהסירו את החותמות מבקוקי היין, נזהרו שה'פותחן' (שבאמצעותו פותחים את הבקוק) לא ייגע ביין עצמו²⁵.
 * הרבנית רבקה נ"ע אמרה שאצלם לא שטפו את הביצים לפני פסח²⁶.
 * זה כמה שנים מנהגנו לא לקחת קידה וקינמון לחרוסת [וכן לא להשתמש בתבלינים בכלל] מחשש תערובת חמץ²⁷.
 * רבנו הזקן אמר: "בפסח אין צריך לכבד זה את זה באכילה ושתייה, אבל מותר ליטול בעצמו"²⁸.
 * נוהרים לאכול רק בבית ולא אצל אחרים, גם אם יודעים שהזולת נזהר (לכל הפחות) כמותו.
 * הצמח־צדק אסר אכילת צנון בפסח, בלי מתן טעם²⁹.

(23) 'התוועדות' תשמ"ח ח"ג עמ' 111 הערה 258. והנאמר בשיחה הנ"ל דשנת תשי"א שאין להקפיד בזה, הכוונה לקטנים ביותר שטרם הגיעו לחינוך, שעדיף להאכילם שרויה מאשר מצת מכונה. ואף בנושא קטניות, אף שאדה"ז (תנג ס"ג) מזכירו רק כמנהג, מסתבר שעדיף להאכילם 'שרויה' שהחשש בו רחוק ורק ממידת חסידות (והרי באחש"פ מקילין בזה), על פני קטניות שהמנהג ברור לאיסור (כך פסק ונהג בביתו הרה"ח ר' אברהם־צבי הכהן ע"ה מירושלים ת"ו, וכנראה שיש מרבני אנ"ש כיום הסוברים אחרת, וצ"ע אם יש לדעתם מקור נאמן. וראה בשו"ת קנין־תורה ח"ב סי' פ. מרדס"ב גיליון 17 עמ' 175).

(24) לחששות שבזה, ראה שו"ע אדמו"ר סי' תנא, מד. שו"ת הצמח־צדק או"ח ס"ו ס"א. למעשה אוסרים גם אם בטוחים לחלוטין בכשרותו – 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' נד ונ"ג, ושם בעמ' נו שלא נזהרו בהנאה ממנו.

(25) לקוטי־דיבורים עמ' 846.

(26) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סד, מליקוטי־סיפורים עמ' רסא. ומביא שם שכ"ק אדמו"ר מהור"צ נ"ע הקפיד על הבחורים בליבאוויטש שהידרו לרחוץ. בזמננו יש החוששים לכוהל בסימון שע"ג הביצים, ומשווקים בסימון מיוחד במספר כוכביות.

(27) ספר־המנהגים עמ' 39. ובפועל נמנעים ככל האפשר ממוצרי תעשייה בכלל (ראה מכתב המד"א דכפר־חב"ד בנידון ב'כפר חב"ד' גיליון 759 עמ' 64).

(28) 'היום־יום' כ' ניסן. ספר־המנהגים עמ' 42. והיינו רק כדי שלא לגרום הרגשת אי־נחות למישהו ולהביאו לבטל הידוריו, אבל ודאי שיש לארח ולתת האפשרות לקחת, אם סומך על המארח. ראה ספר־השיחות תש"ה עמ' 91 ועוד. 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סו, וש"נ.

(29) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סב. לגבי שום, אין מנהגנו לאסור (בשם הגר"י לנדא ע"ה. וראה מה שהביא בזה בס' שבח־המועדים תשנ"ג עמ' 195).

(30) שם עמ' ס. וכנראה קנו והכינו אותם לפני פסח, כמנהג הפשוט המובא שם.

(31) שם עמ' נג, ששתה במקומו חלב מהול במים חמים. במקום אחר פורסם מפי המשב"ק שהשתייה בימי הפסח היתה מיץ תפוזים שנחסה בבית. ב'אוצר' בעמ' הנ"ל מובא שנהגו לשתות תה, ועל אדמו"ר מהור"צ – מובא בעמ' מו.

(32) מפי הרה"ח בנימין שי' קליין ('תשורה', נה"ח, ח' אדר תשנ"ו, עמ' 29). וי"א שגם אדמו"ר מהורש"ב ואדמו"ר מהור"צ אכלו מאכלי חלב בפסח. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' מו אות ו ועמ' נג אות י.

(33) 'אוצר מנהגי חב"ד' ס"ע נט, מהרה"ח ר' רפאל־נחמן הכהן ע"ה בשם הרה"ח ר' שאול־דוב זיסלן ע"ה.

(34) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סד, מהרה"ג ר' יעקב לנדא ע"ה.

(35) לקוטי־שיחות כרך לב, עמ' 204 בהערה. ומציין שם ל'דרכי חיים ושלום' הל' פסח סי' תקעב, שבעל המנחת־אלעזר נהג כן (וע' ס' 'מהרי"ל – מנהגים' הוצאת מכון ירושלים עמ' תרל"ז אות צז).

(36) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' נו. ויש יחידים מאנ"ש הנוהגים בזה גם כיום.

כשהיה הרבי מסייר במוסדות החינוך קודם עריכת ה'סדר', אירע שהעיר שיש לבדוק מפעם לפעם את המסגרת שלא ייכנסו בה עניינים בלתי רצויים.

* נוהרים ממאכל שנפל על הרצפה, ולכתחילה אף אין משתמשים בכלים שנפלו על הרצפה⁴⁰.
 * אוכלים רק פרי או ירק בעל קליפה⁴¹, ומקלפים אותו לפני האכילה (אפילו עגבניות ותמרים) בסכין המיוחדת לכך, שאין משתמשים בה לחיתוך מאכלים.
 * נוהגים שלא לאכול דגים מלוחים ('הרינג') בפסח⁴².

אוהב שמחקים אותו בזה.

40 בס' 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' ס (ללא ציון מקור) כתב שיש הקולפים ואוכלים את המאכל. ולעניין כלי, כתב שנמנעים משימוש בו אף בדיעבד באותה שנה.
 41 למשל, אין אוכלים כרוב וכדומה. וישנם שגם חסה אינם אוכלים מחוץ למרוו וכורך בליל-הסדר.
 42 שם עמ' סא, עיי"ש (המציאות כיום היא, שבדגים מלוחים ללא עיבוד הבעיה היא האנזים לריכוך שיש בו בעיית כשרות וגם בעיה לפסח, ובדגים מעובדים ייתכנו גם גלוקוזה וחומר יטעם, שעלולים להיות חמץ ועכ"פ קטניות).

מלהזכיר שם 'לחם' בפסח. על הרבי מסופר שכשאמרו לו על חדר מסויים שיש בו 'חמץ', הגיב ואמר: לא כדאי להזכירו בפסח³⁷.
 * אין נמנעים מלהכין בפסח מיני מאכל (ומאפה) הדומים למאכלי חמץ³⁸.
 * לפני פסח מבשלים ומסנגים בבד את הסוכר המיועד לפסח, כדי לוודא שאין בו לכלוך כלשהו. יש שנוהגים כמנהג רבותינו נשיאינו עצמם ואינם אוכלים כלל סוכר או מוצרים המכילים אותו בפסח, אך הרבי אמר שאינו יודע אם זו הוראה לרבים³⁹.

37 מליל-הסדר תשל"ט, 'התקשרות' גיליון לח עמ' 13, 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סו. אגב, הרבי נמנע מלאכול מאכל שאמרו עליו בטעות שהוא 'קניידלאך' – 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' מז. (וראה סיפור זה גם ב'כפר חב"ד' גיליון 759 עמ' 44 ועמ' 158).
 38 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סד.
 39 'המלך במסיבו' ח"א עמ' שז. וראה בארוכה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' נ ואילך. ושם, שכבר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע אמר שאינו

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואיך לעשות זאת - לאור תורתו והדרכתיו של כ"ק אדמו"ר

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד
 • הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חישי. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש